

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 9

90. ÅRGANG

13. MAI

1978

AV INNHOLDET:

JERVELLS JESUS-BOK	S. 7
KIRKEMUSIKK FRA CHRYSOSTOMOS TIL GOUZES	S. 8
BISKOP GRAN I DAG OG TID	S. 12

NESTE NUMMER KOMMER 27. MAI 1978

Å TRO ER Å HØRE

Kristendommen forkynder et budskap om den frelse som Kristus ved sin død og oppstandelse har vunnet for alle mennesker. Dette budskap — Evangeliet — oppfordres vi til å lytte til og tro på. «Den som har ører, hør», lyder det fra Jesus. Og Paulus skriver: «Så kommer da troen av det budskapet en hører, og budskapet kommer av Kristi ord.» Det er troen på det glade og frigjørende budskap vi hører om vår frelse, og ikke de gjerninger vi presterer, som setter oss i det rette forhold til Gud, gjør oss rettferdige, som det heter. Dette går

som en rød tråd gjennom hele Det nye testamente. Alt avhenger av troen på Guds ord. Derfor er «forkynnelsen av Evangeliet kirkens egentlige kall, dens kjennemerke» (Paul VI):

La oss først høre Jesu ord. I sin forkynnelse tok han avstand fra fariseernes vei til frelse, som var Lovens og gjerningenes vei. Han fortalte en lignelse om et menneske som hadde ført et vilt liv og satt alt over styr, men som angrende vendte hjem til sin far. Betingelsesløst tar faren imot den moralsk forkomne, til forargelse for

den eldre bror som aldri hadde gjort sin far imot. Jesu hensikt med denne lignelse er klinkende klar: det er den eldre selvgode sønn som er den forfalte, trass i sin moralske fullkommenhet. Dette bekreftes ikke minst i lignelsen om den selvgode fariseer og den ydmyke tollere (Luk. 18, 10). Fariseeren takket Gud for det gode han presterte, mens tolleren intet annet hadde å sette sin lit til enn Guds nåde. «Tolleren gikk hjem rettferdig for Gud, den andre ikke», sier Jesus. Når Jesus møter en slik tilitt, sier han atter og atter til syndere og tollere:

FRA BISPEDØMMET:

Bispedømmets 25-års jubileum

Det er i år 25 år siden OKB ble opprettet.

Torsdag 23. juli 1953 kom offisiell melding fra Roma om at Paven ved dekret av 29. juni hadde opphøyet Oslo Apostoliske Vikariat til selvstendig bispedømme. Meldingen ble kunnngjort for prestene av Biskop Mangers ved middagen som ble holdt for Kardinal Griffin da han var i Oslo på vei til 800-årsjubiléet for hierarkiets innførelse i Norge som ble feiret i Trondheim. Det var samme aften en høytidelig takkeandakt i St. Olavs kirke. 15. august tok Biskop Mangers det nyopprettede bispedømme i kanonisk besittelse.

På Kristi Kongefest 25. oktober ble biskopen intronisert i St. Olav Domkirke og overtok således offisielt bispedømmet.

Biskopen vil senere opplyse om måten vi vil markere jubiléet.

Katolsk studieråd opprettet

Arbeidsutvalget for Voksenopplæring som ble opprettet i 1974 er nå gått inn og erstattet av Katolsk Studieråd, som er opprettet i januar 1978. I og med opprettelsen av dette råd vil katolske sammenslutninger som slutter seg til Katolsk Studieråd få muligheter for økonomisk støtte i henhold til Lov om Voksenopplæring. Dette kan være aktuelt for samtalegrupper, studieringer, kurser o. l. og KS oppfordrer alle katolske organisasjoner til å tilslutte seg KS.

Det utsendes et mer fyldig orienteringsmateriale til menighetsrådene om de muligheter som eksisterer for tilslutning til KS og de muligheter dette åpner for økonomiske tilskudd. Dette materiale vil bli tilrettelagt av R. Ueland.

KS vil sannsynligvis måtte få eget sekretariat, da oppgavene kan ventes å bli nokså omfattende. Dette kan evt. ses i sammenheng med sekretariatvirksomheten for Kateketisk Senter.

«Din tro har frelst deg!»

Denne betingelsesløse frelse ved troen alene er også innholdet i Paulus forkynnelse, med det resultat at de jøde-kristne som holdt fast på kravet om Lovens gode gjerninger som vei til frelse, ble hans fiender. Særlig møtte han motstand i Galatia, slik at han må skrive til menigheten der: «Uforstandige galatere! Hvem er det som har forhekset dere, dere som har fått den korsfestede Kristus malt for øynene deres? Svar meg nå på én ting: Fikk dere Ånden ved hjelp av gjerninger som loven krever, eller var det ved å høre og tro?» — (3, 1).

I Romerbrevet slår så Paulus fast: «Mennesket blir rettferdig for Gud ved tro, uten lovgjerninger.» For å gjøre Paulus tanke klarere oversatte Luther her den greske tekst med «ved troen *alene*». Dette er ikke noe nytt og særegent ved Luther. Vi finner det samme — her i forbindelse med Gal. 2, 16 — i en tysk Bibel utgitt i Nürnberg 1483, og i tre italienske oversettelser, i Genua 1476, Venedig 1538 og 1546 («*ma solo per la fede*») I vår egen tid har en tysk katolsk oversettelse (München 1959) det samme: «Der Mensch wird *nur* durch den Glauben gerecht.» Oversetteren, den kjente teolog Otto Karrer, begrunner dette i en fotnote: «Den korrekte oversettelse krever det lille ordet «bare»; i hebraisk-gresk språkform kan det unnværes.» —

Går vi så fra Skriften til den katolske Tradisjon, leser vi allerede hos kirkefaderen Ambrosius i det 4. århundre: «Dette er fastsatt av Gud, at den som tror på Kristus, er frelst, idet han tar imot syndenes forlatelse uforskyldt, uten gjerning, alene ved troen.» Den samme lære hos middelalderens store teolog Thomas Aquinas:

«I de ti bud er der intet håp om rettferdiggjørelse, alene i troen.» Likeledes Bernard av Clairvaux: «Rettferdiggjort ved troen alene har vi fred med Gud.»

I vår tids økumeniske kontakt mellom de kristne kirker blir det stadig mer klart, at i forkynnelsen av troen

på Kristus som eneste vei til frelse for det fortapte menneske, står ekte katolsk kristendom og sann protestantisk kristendom sammen om å verne et helt vesentlig anliggende i vårt Gudsforhold: å frakjenne mennesket enhver ære for sin frelse, og gi Gud all ære. Fariseismens tillit til sin «gjerningshellighet» er i virkeligheten det syndige menneskes naturlige fristelse. Dette gjør Paulus innlysende klart når han — som forhenværende streng fariseer — stolt kan si, at han har vært «uklanderlig i min rettferdighet etter Loven» (Fil. 3, 6). Men så er det gått opp for ham at dette er å ære seg selv, og ikke Gud, og dermed er en slik rettferdighet intet verd: «Det som før var en vinning for meg, ser jeg nå som tap, på grunn av Kristus. For hans skyld har jeg ikke (lenger) min egen rettferdighet, den som loven gir, men den rettferdighet jeg får ved tro på Kristus, den som er en gave fra Gud og bygger på tro.» — Og som grunn angir Paulus: «For at ikke noe menneske skal rose seg overfor Gud.»

Men den samme Paulus som forkynner troens vei til frelse, forkynner like sterkt at den som tror skal gjøre gode gjerninger. Det samme gjorde Jesus. Atter og atter hører vi ham si: «Synd ikke mer!» Og la oss igjen ta for oss lignelsen om den fortapte sønn. Den krever en fortsettelse. Etter at den yngste sønn er gjeninnsett i alle rettigheter hos sin barmhjertige far, må vi tenke oss at han — etter en så stor nåde — i takknemlighet vil tjene ham i kjærlighetens gode gjerninger. De gode gjerninger er troens frukt. Derfor kan Paulus skrive til Titus: «Gud frelste oss, ikke på grunn av våre rettferdige gjerninger, men fordi han er barmhjertig; han frelste oss ved det bad som gjenföder og fornyer ved Den Hellige Ånd, som han så rikelig har utøst over oss ved Jesus Kristus, vår frelser.» Men så fortsetter Paulus: «Dette er et troverdig ord, og jeg vil at du skal innprente det jeg har sagt, så de som er kommet til tro på Gud, blir ivrige etter å gjøre gode gjerninger.» — Den som

REDAKSJONELT:

Polemikk

Den dårligst tenkelige måten å fremlegge en sak på, er ved polemikk. Når polemikken blir offentlig, ser publikum bare at debattantene er uenige, og at de vil vise hverandre til rette. Disse har selv tilstrekkelig kjennskap til bakgrunn og terminologi. Publikum, derimot, får sjelden en orientering om hva det hele dreier seg om. Debattantene må nøye seg med å gjendrive motpartens argumenter, og får sjelden anledning til å snakke ut, til å fremlegge sitt eget synspunkt i sammenheng. Polemikk mellom folk fra Indremisjonen og fra Universitetets teologiske fakultet og polemikk mellom katolikker, har dette felles: de opplyser ikke publikum om hva saken virkelig gjelder.

Samtale, eller dialog, har ikke som mål å få rett, triumfere over andre. Samtale har som mål å bli kjent med andres helhetssyn. Ofte oppdager man, at uenighet kristne konfesjoner imellom, ikke er forårsaket av forskjellig bibelsyn, men av forskjellig filosofi, verdensbillede, menneskeoppfatning — for troen kommer inn i billedet. Valgte man «motstandernes» verdensbillede, ville man måtte uttrykke troen på samme måte som ham.

Polemikk bør erstattes av samtale.

kanskje klarest av de nytestamentlige forfattere har fremholdt at troen kommer først, og kjærlighetens gjerninger som troens frukt, er Johannes. Han skriver: «Dette er Guds bud: Vi skal tro på hans Sønn Jesu Kristi navn og elske hverandre, slik som han bød oss. Vi har lært å kjenne den kjærlighet Gud har til oss, og vi har vrodde på den.» — Tro på Gud, ikke på oss selv, tro på Guds gjerninger for oss i Kristus, ikke på våre egne gjerninger, og heller ikke tro på vår egen tro, — det er hva Det nye testamente forkynner at vi skal åpne våre ører for. Tro er åpenhet for Guds tale. Tro er å høre. Og troen skal utfolde seg i Bergprekenens liv.

Men hva da med dem som aldri har hørt om Kristus? Dette vanskelige spørsmål har opptatt kristne tenkere gjennom alle århundrer. I vår egen tid, med den nære kontakt med de store verdensreligioner, er det kommet en rikholdig litteratur om dette emne, som vi ikke her kan gå nærmere inn på. Vi må nøye oss med å høre hva Det 2. Vatikankonsil sier om det. Konsilet holder selvsagt fast på, at det er troens vei som fører til frelse for alle mennesker, siden Kristi forsoningsdød gjelder hele menneskeheten. Men konsilet sier også at «Gud kan føre men-

EN PINSEMEDITASJON AV IVAR HANSTEEN- KNUDSEN

Den hellige ånds syv gaver

KOM VISDOMMENS AND ...

Hva er visdom i dypeste forstand? I verdens øyne står det ofte for det samme som klokskap. Men stillet under det evige lys, kan klokskapen like lett arte seg det

nesker som — uten egen skyld — ikke kjenner Evangeliet, på veier som bare han kjenner, til troen, *uten hvilken det er umulig å være etter Guds sinn.*» (Heb. 11, 6). Her antyder konsilet en «skjult» eller ubevisst tro, som blir til «på veier som bare Gud kjenner». En slik tro ser konsilet som «en gave fra Ham som opplyser hvert menneske, for at det til slutt skal eie livet». Om de ikke-kristne religioner kan det derfor sies at de «ikke sjelden reflekterer en stråle av den Sannhet som opplyser alle mennesker». Likevel må kirken stadig forkynne Kristus, som er «veien, sannheten og livet», for at flest mulig skal nå frem til — som konsilet sier — «bevisst gudserkjennelse». Det kan bare skje ved troen, ifølge Jesu ord: «Dette er den gjerning Gud vil dere skal gjøre: å tro på Ham som Gud har sendt.» —

motsatte av den sanne visdom: For eksempel ved å akte for meget på denne verdens eller alldagens skjønn og dom, i stedet for å rette siktepunktet på det som kan bestå under Evighetens synsvinkel.

Kom derfor til oss du visdommens sanne ånd! For såkalt klok av denne verden, behøver så visst ikke samtidig å være vis. Visdommen er, dypest sett, stilet mot det uimotsigelige, med blikket resolutt festet mot det evige oppgjør. Derfor kan ingen menneskelig kalkyle her skjerme for det vise overfor Gud, og hva som er klokt overfor menneskene.

KOM FORSTANDENS AND ...

Forstanden som *egenskap* er som regel vurdert som en intelligensskvalitet. Der ikke sjelens ve og vei har førsteplassen i søkelyset, men de mer håndbegripelige livsyttringer.

Når alt kommer til alt, er nok forstanden og visdom ikke det samme. Forstanden er vesentlig en naturgitt gave, mens visdommen er ervervet. Der forstanden saktens kan lyse vei, kan visdommens «bokhylle» tre til med sitt skattkammer av råd og korrekter. Men forstanden forblir en lysende gave, og selv om den kan oppsamles i visdom, er den likevel ledende innenfor den siste virkelige avgjørelse.

KOM RADETS AND ...

Hvor ofte her i livets mangfoldigheter blir ikke *rådet* fra opplysningenes Får vår siste tilflukt? Å stå rådløse, i praktiske som teoretiske problemstillinger, er vel noe vi alle har opplevet: Følt oss underlegne og veiløse. Har, som best vi har kunnet, forsøkt å løse flokene, men så ofte blitt henvist til resignasjonen — sett vår egen korsvei i øynene. Der gis i all Frelses historie en slik korsvei vi må gå. Og den ligger der åpen og innbydende for alle søkende, lidende og tvilende sjeler: Den Herren selv gikk. Kristus ba også sin Fader om råd i nødens store stunder, selv om han var Gud. Enda han visste at hans planer også var Faderens planer.

Men selv det beste råd er alene ikke nok i seg selv i våre mangeslungne livssituasjoner. Derfor gir Kirken — i sin visdom — ikke bare *rådets* ånd i gave ved Den hellige ånd, men også *styrkens*, *kunnskapens*, *fromhetens* og *gudsfryk-*

LITURGISK KALENDER

MAI:

14. PINSE. Ap. gj. 2, 1—11. 1. Kor. 12, 3b. 7, 12—13.
15. Ferial. Jakob 1, 1—11. Markus 8, 11—13.
16. Ferial. Jakob 1, 12—18. Markus 8, 14—21.
17. Ferial. Jakob 1, 19—27. Markus 8, 22—26.
18. Ferial, eller Johannes I, pave og Martyr. Jakob 2, 1—9. Markus 8, 27—33.
19. Ferial. Jakob 2, 14—24. 26. Markus 8, 34—39.
20. Ferial, eller Bernardin av Siena, prest. Jakob 3, 1—10. Markus 9, 1—12.
21. TREENIGHET. 2. Mosebok 34, 4b—6. 8—9. 2. Kor. 13, 11—13. Johannes 3, 16—18.
22. Ferial. Jakob 3, 13—18. Markus 9, 13—28.
23. Ferial. Jakob 4, 1—10. Markus 9, 29—36.
24. Ferial. Jakob 4, 13b—18. Markus 9, 37—39.
25. Ferial, eller Beda eller Gregor VII. Jakob 5, 1—6. Markus 9, 40—49.
26. Ferial, eller Filip Neri, prest. Jakob 5, 9—12. Markus 10, 1—12.
27. Ferial. Jakob 5, 13—20. Markus 10, 13—16.
28. KRISTI LEGEMES OG BLODS FEST. 5. Mosebok 8, 2—3. 1. Kor. 10, 16—17. Johannes 6, 51—59.
29. Ferial. 1. Peter 1, 39. Markus 10, 17—27.
30. Ferial. 1. Peter 1, 10—16. Markus 10, 28—31.

tens ånd i tillegg til de ovennevnte, til fullkommengjøring av vårt livskall.

KOM STYRKENS AND . . .

Den onde er ikke bare etter oss, men utesker oss til kamp. Men den onde er for overvinnelig å regne stilt overfor Frelsens mektige Gud. Imidlertid rammer den ondes nedrivende aktivitet oss alle på ulike vis. Derfor må vi — om vi føler oss aldri så forankret i Kristus — trygle nettopp ondets overvinner, i selvprøvelsens og lidelsens idelige strid: Trygle Mesteren om å stå på vår side. For ut fra vår iboende sårbare og vaklende natur kan vi så alt for lett bli trukket nedover henimot tapet av våre ærligste idealer.

KOM KUNNSKAPENS AND . . .

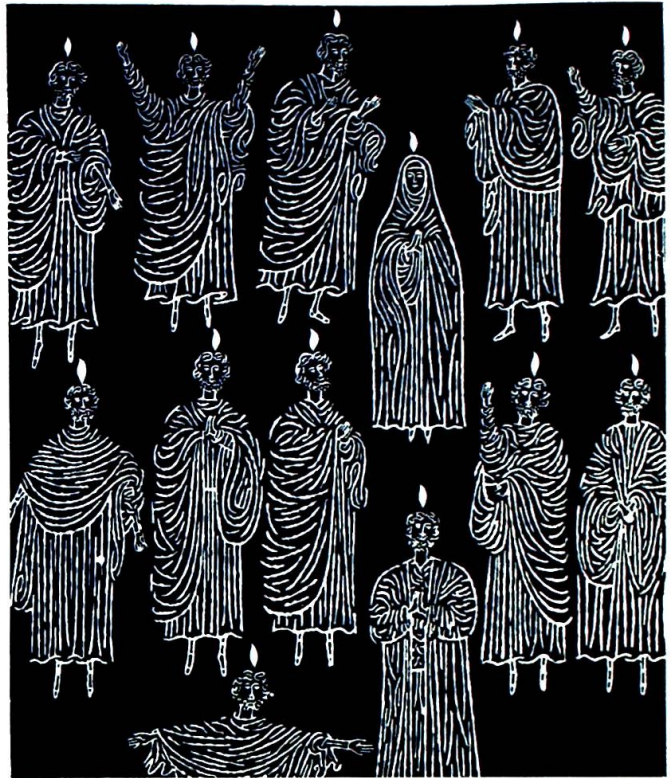
Alt forgjengelig må trekkes inn i tjenesten for det uforgjengelige — også på veien mot selvs døden. Forgjengeligheten er ingen sluttetrek, men et forvarsel på det evige. Si aldri til deg selv: «Hold på det forgjengelige». For da står du under en forferende stemme, som bare leder til støvet. Nei, besinn deg istedet på din smekre begrensning, slik at Gud, gjennom Den hellige ånds godhet mot deg, må få komme til, og fylle ut det som innad som utad mangler ved deg.

Å streve etter full kunnskap om Gud her i livet, ville være det samme som å søke den fulle kunnskap om seg selv. Vi har jo alle vår egen ytre, sosiale historie, og samtidig *vår egen sjels historie* med oss selv, med Gud og med våre medmennsker. Men ovenom disse to historier hviler hver enkelt sjels historie med Gud alene. I erkjennelsen av egen ufullkommenhet, må vi derfor bare etter beste evne handle etter det ennå uferdige mønster vi er prisgitt. Og her er det at Den hellige ånd på vår bønn trekkes inn i dette mønsteret, korrigerer det, utbygger det og fullkommengjør det. Vi har med andre ord fått en ny og høyere kunnskap: Kunnskapens ånd om Helligåndens lys.

KOM FROMHETENS AND . . .

Det å være eller kalles from — i kristen som i almenmenneskelig forstand — kan være vanskelig å definere. En kvinne synes således å ha en mer naturlig legning for fromhet enn en mann, uansett aldersgrupper. En mann har liksom ikke riktig lov til å bære sin form for fromhet frem i dagen! Og det kan gjelde legfolk såvel som gudsvigslede personer.

Men nei, sier følgende ærværdige bønn rettet til Den hellige ånd: «Gi meg kjærlighet til bønn og betraktning, så jeg i mitt kristenliv blir stadig rikere og mer fullkommen». Og her er veien frem den samme for mannen som for kvinnen.

KOM GUDSFRYKTENS AND . . .

Her står vi foran selve innfallsporten til vårt åndelige og moralske forhold til alt det Den treenige Gud tilbyr vår sjel — vårt fromhetssinn, og ikke minst vår selvdisciplin.

Gud vet alt om oss — om våre tanker, unnlattelsesfristelser og positive handlinger. Og dette vel å merke ikke fordi han i og for seg vil det slik. Men fordi han i sin *allvitenhet* vet at slik og slik kan vi tenke, forsømme, handle, ja, så å si sette alt på spill. *Guds vilje er suveren*, mens vår personlige vilje er skrøpelig, antastelig fra den ytre verden og våre miljøer. Dog er vår vilje fri. Og denne frihetens gave er det største klenodium Gud i sin faderlighet har skjenket oss. Så stort er dette klenodium at vår Far i himmelen heller finner seg i at vi, hans barn, misbruker samvittighetsfrihetens sakrale gave, enn at han tar fra oss valgets mulighet! I dets opphav består dette klenodium i at Gud innbyr oss mennesker til å følge *hans planer med oss*. Men det står til oss å akseptere hans inngivelser på alle våre livsplan. I sannhet et nærmest uutgrunnelig mysterium. Men igjen: Gud vet i sin allvitenhet allerede *hva* vi vil

gjøre eller ikke gjøre i de ulike situasjoner. Og dette skjer ikke fordi Gud vil det eller vet det, men fordi han alene lar oss gjøre eller unnlate å gjøre det innenfor *frihetens gave*. En gave gitt bare til oss mennesker, privilegerte med forstandens lys.

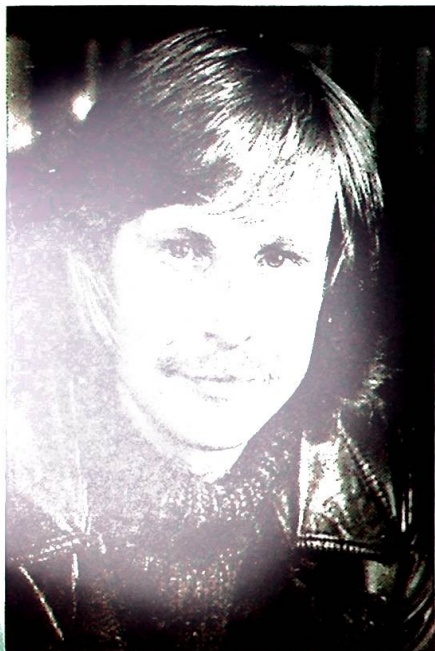
Derfor har vi intet som kan skjules for Guds altseende blick. Vi har bare å streve, skride fremover og oppover — i full åpenhet og i utrettelig tillit til hans hjelp under Helligåndens ledelse.

Dr. Ivar Hansteen-Knudsen

NYNORSKEN LEVER

Kjartan Fløgstad.

Medan eg sat og arbeidde med ein omtale av Kjartan Fløgstads siste bok, *Dalen Portland*, kom det melding om at romanen hadde fått litteraturprisen frå Nordisk Råd. Straks vart det mindre interessant å vera bokmeldar: eit lite laurbærblad frå St.Olav ville nok ikkje visa att i den store kransen. I ein slik situasjon kan bokmeldaren sjølv sagt freista å skapa blest om seg ved å gje ris der alle andre kjem med samstemd ros. Mang ein gong har denne gamle løysinga halde kulturlivet gåande gjennom lange vintrar. For meg var denne metoden likevel ubrukeleg, for det første fordi han til vanlig berre vert nytta av fagfolk, og for det andre fordi eg tykte *Dalen Portland* var ein god roman og Kjartan Fløgstad ein framifrå forfattar. Men sidan alle katolikkar kunne høyra og lesa dette overalt elles der litteraturen vert nemd, tyktest det meg unødven-

dig å seia det ein gong til i St. Olav. Det skulle visa seg å vera eit naivt standpunkt og eit brot på alle spele-reglar. Eg hadde nemleg fått boka gratis, og her om dagen fekk eg valet mellom å omtala eller betala. Sidan det første er lettare enn det siste, rykkjer er difor no ut for å slå fast at etter mi meining er *Dalen Portland* ein god roman og Kjartan Fløgstad ein framifrå forfattar.

Eg må likevel tilstå at sjølv tittel-en ikkje gav meg særleg leselyst. Så mange sider er skrivne dei siste åra om grå industristader med giftspyande skorsteinar og velorganiserte konflikhtar — oppkonstruert og tolka etter den strengaste marxistiske dogmatikk av politisk bevisste forfattarar som har «snakka med arbeiderne» og kanskje til og med halde ut nokre veker ved smelteovnen. For desse forfattarane er den litterære forma heilt underordna den politiske budskapet, noko som ofte endar med mykje budskap og lite litteratur. Eit døme på dette er Tor Obrestads *Sauda! Streik!*, der læra er «rett», men personane døde. I *Dalen Portland* er visst ikkje læra heilt ortodoks. I alle høve har Tor Obrestad eit åtak på Fløgstad i «Syn og Segn» (nr. 9, 1977) der han skuldar han for fleire kjetteri. Derimot lever personane hos Fløgstad. Arnold og Rasmus Høysand er begge oppvaksne i eit bygdesamfunn som gjennom industrialiseringa kjem ut av likevekt, med ny rikdom og nye trælekår. Den nye materielle velstanden skaper fridom frå gamle røter og nedervde skikkar. For Rasmus fører denne fridomen ut i eventyret, medan Arnold søkk ned i ein trygg lenestol i velferdssamfunnet, der han kvar kveld ventar på at fjernsynsvertinna skal seia godnatt:

«Ho er ferdig med opplesinga, smi-

ler, ser rett på Arnold og blunkar til han med det eine auga.

«Og med dette vil vi ønske alle våre seere en riktig God natt! God natt, Arnold Høysand, god natt, god natt!

..Arnold trykkjer på knappen som sender biletet ut igjen i mørkret. God natt sjølv, svarar han. Når vi har sove i natt, er det laurdag i morgon.»

Det beste bok er etter mi meining nettopp skildringa av Arnold. Hans liv er det liv som er det normale for oss som er fødte i åra like etter krigen. Det er eit trygt og velorganisert liv, der opplevingane stort sett kjem til oss via massemedia. Det er eit liv utan kamp, men også utan spaning. Den same generasjonen som i skildringa av Arnold ser sitt eige liv, kan kanskje i Rasmus kjenna att nokre av sine draumar. Utrulege er dei i alle fall, dei eventyra Fløgstad let Rasmus gå gjennom, inntil han på Frogner, (i følge Fløgstad uttalt Fjångnir), fell i armene på ei jente som viser seg å vera hans eiga halvsystem. Men han kjem seg unna også denne pinlege situasjonen, så vi møter han nok att i ein seinare roman.

Men det er ikkje berre personane som lever i denne romanen. Det same gjer språket. Fløgstad gav pengane frå Nordisk Råd til arbeidet for nynorsken, men han har gjort målsaka ei endå større teneste ved at han på kvar einaste side i romanen viser at nynorsken lever. Vi var mange som hadde slutta å tru det. Fløgstads ordrikdom og bruk av svært varierende stilartar kan til tider verka trøytande på lesaren og gjera komposisjonen uklar, særleg i byrjinga av romanen, men i dei saftige skildringane av Rasmus Høysand sine mange eventyr eller av det eventyrlause livet til Arnold Høysand viser Fløgstad ei evne til språkleg nyskaping som berre kan

Jervells Jesus-bok

Det er en glede å kunne konstatere at professor Jervell's bok om den historiske Jesus er kommet i ny utgave. Da boken er utvidet med tre nye kapitler gir det en kjærkommen anledning til å anbefale den på ny.

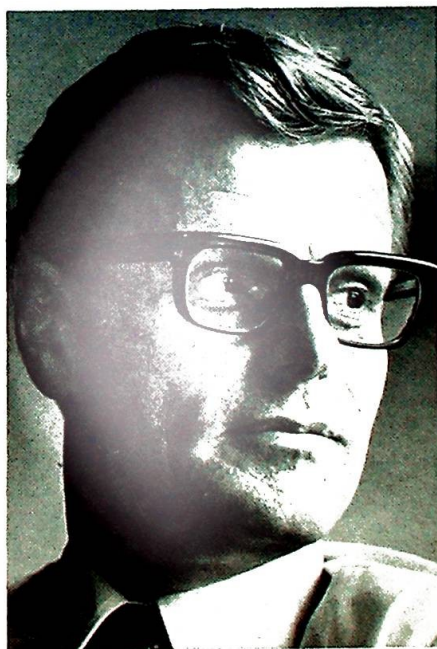
Jervell, som er vår ledende nytestamentlige forsker har her gitt oss en utmerket popularisering av vitenskapens Jesus-billede. Når jeg sier 'popularisering' betyr det ikke at den vitenskapelige standard er senket for lesernes skyld, men at den er lett tilgjengelig for alle. Slik bøker er til enhver tid en mangelvare i den kristne kirke, hvor distansen mellom teologenes og legfolkets bibelsyn er foruroligende stor. Enhver bok som søker å bøte på dette misforholdet (som stort sett er teologenes egen skyld) bør hilses velkommen og *leses*.

Bokens første del er i uforandret form tre radio-foredrag som forfatteren holdt i 1962, og turde anses som kjent. De skal derfor ikke omtales her.

samanliknast med dei store nynorske diktarane frå Vinje til Vesaas. Eit undertrykt og vanvyrd språk har inga anna von enn sine diktarar. Det er dei, og ikkje sidemålstvang og prosentsassar i NRK, som kan gje nordmenn tru på at nynorsken er liv laga. Det mest gledelege ved *Dalen Portland* var for meg å oppdaga at Kjartan Fløgstad er ein slik diktar. Kanskje vert han i framtida nøydd til å vera meir måtehaldande i sitt uttrykk, ikkje fordi det ikkje er vakkert, men fordi han skriv for ei ætt som har gløymd så mange av tonane i «målet hennar mor».

Kjartan Fløgstad:
Dalen Portland; roman
Det Norske Samlaget, 1977

Nytt er kap. 4, 'Oppstått fra de døde?'. På bare tolv sider gir forfatteren oss en fyldegjørende behandling av oppstandelses-beretningens natur — hvilket trygt kan regnes som en bragd. Tradisjonen om den tomme grav gis full historisk vekt og anses ikke som en senere apologetisk teologi. Vitenskapen kan naturligvis ikke på noen måte *bevise* oppstandelsen eller si hva den innebærer, men 'beretningene . . . viser at Jesu oppstandelse ikke var et fenomen de (den kristne menighet) hadde ventet på og som de uten videre kunne forstå' (s. 88). Forfatteren understreker i denne anledning en viktig side av nytestamentlig teologi: begivenheten gir støtet til en rekke forståelser av det som er skjedd, 'de ulike beretninger viser hvorledes ulike kristne kretser har forsøkt å komme til rette med den nye begivenhet, hvorledes de på flere måter og i flere former har forsøkt å tolke den' (s. 88). Oppstandelsesberetningene viser oss

Jacob Jervell.

at det dreier seg om en form for liv som er ulik vår legemlige eksistens, men ikke desto mindre en form for fysisk eksistens, akkurat som Paulus søker å beskrive det i Første Korintierbrev kap. 15.

Kapitlet 'Jesus og Paulus' er også nytt og beriker boken betraktelig, da det tar opp sentrale emner som stadig er under debatt, ikke minst i dialog med jødene. Jervell ser Paulus som en ekte representant for den kristne tradisjon, og ikke som en farlig fornyer som forvansker eller endog forfalsker Jesu budskap. Her går han rett på sak: Jesu forkynte Guds Rikes komme, mens den tidlige kristendom forkynner Jesu Kristi person — hvordan lar denne overgangen seg forklare? Vi møter ikke en systematisk teolog i Paulus, men en lidenskapelig forkynt og hissig debattant. Igjen understrekes det at 'den eldste kristendom var en teologisk broget og tankemessig uensartet størrelse . . .

Jesusbegivenheten ble tolket på mer enn én måte' (s. 105). I denne sammenhengen ser vi Paulus som særdeles selvstendig skikkelse. Først var han en 'knapt tålt outsider i den eldste kristendom'. For ettertiden ble han en hovedhjørnestein i kampen mot heresi og hans skrifter ble 'kanoniske', del av Skriften. Parallellen mellom Jesu og Paulus' forkynnelse er klart og fengslende skildret.

I et lite tilleggskapitel beskriver professor Jervell forholdet mellom forkynnelse og forskning. Her taler han både som forkynt og forsker.

Les selv — og bli klok!

Jacob Jervell:
Den historiske Jesus.
3. utvidete utgave
Land og Kirke/Gyldendal 1978.

KIRKEMUSIKK

Fra Johannes Chrysostomos til André Gouzes

Toner og tilbedelse er begreper som har vært omtrent uatskillelige så lenge mennesket har villet gi uttrykk for bevisst religiøsitet. Ønsket om å utnytte dette fenomen også i den religiøse oppdragelse og opplevelse har gitt seg forskjellige utslag. I vår egen kirke, med sin fast tømrede liturgi, har musikken og — ikke minst — sangen hatt en naturlig og sentral plass. — For mange har den katolske høymesse vært synonym med stilrenhet og musikalsk stringens. Med fare for å falle i generaliseringens fallgrube kan det kanskje sies at Østkirken i sin liturgi gir uttrykk for noe av det ypperste vi kjenner av musikalsk mystisisme (Johannes Chrysostomos), den romersk katolske kirke utviklet en streng «objektiv» liturgisk musikalitet (gregoriansk), mens de lutherske kirker har et vell av ikke-homogene musikalske uttrykk med en hovedvekt på subjektivitet og personlig opplevelse (salmedikterne).

Etter Vatikan II skjedde det som kjent en dyptgripende reformasjon av vår kirke — noe som ikke minst liturgien fikk føle. Mange mener nok at akkurat dette emnet på langt nær er utdebattert, men den siden av saken skal ikke behandles her. Latinen, og med den vår gregorianske tradisjon, ble plassert på museum, og så sto vi der i en aldeles ny situasjon. På bar bakke så å si. Messen hadde vi jo — på hvert vårt språk — men som sagt innledningsvis — troen trenger tonen. I en fart måtte det lages nye melodier — og mangt og meget av det som presenteres i våre kirker omkring i verden bærer nok preg av hastverksarbeid.

Men fornyelsen var nødvendig — ellers hadde vi ikke fått den. Og som all fornyelse er også denne en utfordring. En av dem som i alvor har tatt imot denne utfordringen er den franske dominikaner, *André Gouzes*. Hans musikk er i dag i bruk over hele Fran-

krike — og det ser ut til at han har funnet noe som igjen kan inngi fornemmelsen av katolsk identitet — i alle fall for franske katolske kristne. — Under mitt opphold hos dominikanerne i Toulouse i november/desember i fjor, fikk jeg stifte nærmere bekjentskap både med fr. André's musikk og ham selv. At det først og fremst var tonene som gjorde meg nysgjerrig på å treffe mannen, skal ikke underslås. Jeg ble fort klar over at jeg her fikk høre noe som ikke bare virket nytt — men på en underlig måte gjorde meg svært «katolsk i hodet». — De enkle tre- og firestemte klanger som jeg umulig kunne ha hørt før, syntes meg likevel kjente — her var et sus av århundrer, både i vesper-, messe- og laudesmelodiene.

Jeg besluttet meg til å få en prat med komponisten, noe som viste seg ikke å være aldeles enkelt. Fr. André bor nemlig som eneboer i et nedlagt Cistercienser-kloster i sin «barndoms dal» *Sylvanès*, ca. 30 mil øst for Toulouse. Han har fått anledning til dette etter at han søkte etter et sted å være i fred med sitt arbeid som komponist og tanken på det nedlagte klosteret på hans hjemsted rant ham i hu.

Borgermesteren i Sylvanès var bare mer enn takknemlig for at noen ville bo i ruinene og sørget for at en liten del av klosteret ble satt i noenlunde beboelig stand.

Takket være behjelpelige brødre i Toulouse, kom jeg meg ut til Sylvanès og fikk oppleve en uforglemmelig week-end. Fr. André hadde besøk av en liten krets unge mennesker som etterhvert er blitt oppmerksomme på hvilken skatt de har — både i klosteret og i fr. André. De kaller seg «Sylvanès' venner» og har som målsetning å sette stedet i stand for å opprette

Det nedlagte cistercienserklosteret i Sylvanès ble reist på 1100-tallet. Kirken er romansk, og har et imponerende rom. Klosteret ligger avsides og idyllisk i Languedoc-distriktet.

et senter for katolsk liturgi og musikk. Sommeren -77 var 10—12 cellister samlet der til et musikkseminar. Til tross for ennå svært primitive forhold, forsikret de at eksperimentet snarest mulig må gjentas.

Innimellom ustanselige sangøvelser og fr. Andrés uoppslitelige presentasjon av nye melodier, lyktes det meg — mye takket være min manglende sangstemme — å få en prat med ham. Omtrent følgende samtale fant sted:

DS: Hva er det som gjør at jeg, når jeg hører denne nye musikken, synes å kjenne den igjen, at den både virker ny og samtidig velkjent?

AG: Det kan jo bero på så mangt — kanskje først og fremst at du har hørt endel forskjellig liturgisk musikk. Men det kan jo også komme av at jeg bevisst forsøker å skape en syntese av tradisjoner fra det beste i både gregoriansk, bysantinsk og luthersk tradisjon.

DS: Mener du kirken har mistet noe vesentlig av sin identitet nå når våre gregorianske tradisjoner er tilside-satt?

AG: Så langt i fra. For det første er en kirke aldeles ikke avhengig av musikalske tradisjoner. For det andre er det som har skjedd en enorm utfordring for Kirken til å finne nye toner til gamle, urokkelige ord.

DB: Så du ser altså denne utfordringen — og likevel er du svært opp-tatt av eldre liturgisk musikk i det du lager?

AG: Å finne fornyelse i tradisjonen — eller rettere sagt — å bruke tradisjonen til fornyelse, ser jeg absolutt som en utfordring. Vi skal huske på at forkynnelsen av Ordet er Kirkens viktigste oppgave. Og muligens har vi i århundrenes løp musikalsk sett ikke lagt stor nok vekt på dette. Jeg ønsker å finne igjen de gamle tonene til de nye — dvs. franske — tekstene, uten å kopiere. Snarere finne ånden i de udødelige melodiene og så, gjennom mine toner, å overføre dem på dagens språk. Musikken må være i kommunion med ordet så å si. Og derfor er enkeltheten viktig, passe på at det ikke blir for mye musikk i musikken, om du vil.

*Takket være
behjelpelige brødre i
Toulouse.*

DS: Som konvertitt må jeg jo innrømme at jeg griper meg i å savne både latinen og de gregorianske melodiene. Jeg er klar over at det er noe på grensen til svermeri i dette savnet, men i din musikk synes jeg å finne en del av denne nostalgien imøtekommet?

AG: Katolsk vil si universell, som du forhåpentlig vet. — Det som gjør at du i min musikk finner noe av det vi før 1963 mente var spesifikt katolsk, kan komme av at jeg bevisst leter etter nettopp det universelle musikalske uttrykket ved f. eks. å hente det jeg synes er det beste i vår egen gregorianske tradisjon, sammen med, som sagt, bysantinsk og protestantisk. Musikken skal være ordets tjener, og nå, når den tjener det lokale (nasjonale) språk, må den ikke miste dette universelle (katolske) preget, men være slik at den som lytter — om han ikke forstår ordene — likevel kan oppfatte musikken som bønn. Det skal være en «hjertets melodi» der hjertet ved hjelp av mu-

sikken, kommer i overensstemmelse med det hellige Ordet.

DS: Er det mulig å benytte dine melodier til ikke-franske språk?

AG: Jeg skulle tro det, enkeltheten burde gjøre det mulig. F.eks. salmodiene som jo egentlig er sunget meditasjon. Men en slik oppgave får bli en utfordring til andre — om det skulle være interesse for det.

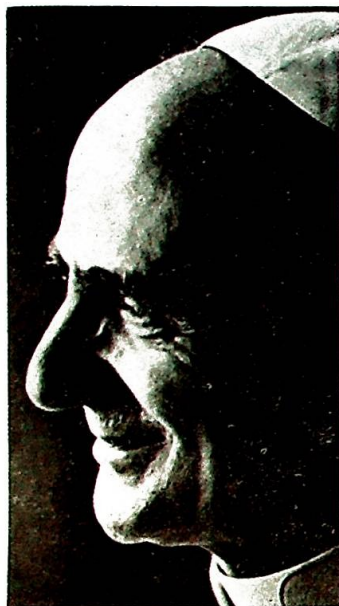
Og til vesper og senere messe i den gamle restaureringsmodne klosterkirken lød firstemt sang som sandelig understreket Kirkens universalitet: Jeg vandret fra Johannes Chrysostomos via Gregorius til Bach — uten å miste min katolske identitet et øyeblikk — snarere ble den styrket.

Redaksjonen
avsluttet
27. april.

Humanae Vitae

— 10 år

Betydningsfull er den erklæring som det samlede indiske episkopat (ca. 100 biskoper) på en synode i Mangalore har avgitt i anledning av at «Humanae Vitae» ble publisert for 10 år siden. Teksten er gjengitt i L'Osservatore Romano (1. mars). De indiske biskoper erklærer at de godtar encyklikaen uten forbehold og av overbevisning. De minner om pavens ord (n. 29) at «det uttrykker en ideal form for kjærlighet til sjelene når man på ingen måte avsvækker Kristi lære til frelse». De avslutter slik: «Måtte Humanae Vitae's 10 årsdag for oss alle være en anledning til med større iver å arbeide for å fremme den menneskelige persons ekte verdighet og familielivets sanne verd».

Det kan samtidig bemerkes at langt de fleste andre biskoper i verden inntar den samme holdning som de indiske.

Dr. J. v/d Burg,
Bergen.

Det er meget prisverdig at St. Olav i det siste har skrevet en del om homofili og homofiles situasjon. Vi trenger det. Vi trenger det fordi vi er mange og fordi kirken har en total avvisende holdning til oss. Det forventes av oss at vi gir en loyal støtte til kirkens lære (som fordømmer oss da vi vil leve slik som vi er). Pater McNeill viser forakt for det som kirken selv oppfatter som et veloverveid studium, men som mange andre ikke oppfatter som veloverveid i det hele tatt.

Selv begynner jeg å bli nokså desperat her i Oslo. Det er da ingen hemmelighet at jeg er homofil, heller ei at jeg er katolikk. Altså kommer det nokså mange homofile katolikker til meg for å snakke, da de ikke får tingene til å henge sammen. Hvordan, spør jeg meg, tør prester i *min* kirke være så infamt naive at de gir det rådet å gifte seg til homofile menn og kvinner? Hvordan kan prester tro at et menneske kun på grunn av sin seksuelle legning (nemlig homofili) har blitt kallet til sølibat? Hvorfor er heteroseksuelle katolikker så innerlig opptatt av seg selv og alle sine unger at de ikke merker at de støter oss som ikke er gift med noen av et annet kjønn, ut av det som skulle være det kristelige fellesskap?

At kirkens hieraki og at Vatikanet har en oppfatning gav oss som jeg mener er høl i hodet, det er nå så. Men at katolikker i Norge, som er et land som er kommet et stykke ut av mørketiden, deler de undertrykkende oppfatninger som kommer fra Roma, det gjør meg trett, motløs og får meg til å lure på om det egentlig finnes håp om og mulighet for en forandring av holdninger. Det som er det mest utrolige av alt, er jo egentlig at i enhver katolsk familie her i landet kan når som helst en datter eller en sønn oppdage sin homofili. Om ikke annet enn i egeninteresse burde folk her i landet begynne å lære mer om oss og åpne seg for oss i stedet for å kaste oss ut.

Calle Almedal,
Oslo.

En diskusjon som i «Aftenposten» spalter har vært ført mellom Pater Finn Thorn og sogneprest Walle (luthersk) på den ene side og undertegnede på den annen har, ettersom jeg har forstått, vakt endel interesse såvel i katolske som i statskirkelige kretser. Men siden bladet «satte punktum» for debatten før undertegnede hadde fått summere opp og presisere sitt standpunkt ber jeg om spalteplass her i bladet.

Pater Thorn og sogneprest Walle har ved en rekke sitater fra Skriften villet fastslå at frelse for mennesket er avhengig av noe de kaller «Troen alene frelser». Som kjent er og var dette Luthers og den lutherske konfesjon grunnleggende idé. Forholdsvis ukjent har det vært at katolske teologer godtar det samme prinsipp. Setningen er dog ikke entydig, men ambivalent. Jeg har «utesket» en nærmere forklaring på hva de begge legger i ordene. Som svar har jeg i alt vesentlig altså fått en rekke sitater fra Skriften. Disse bestrides selvsagt ikke. Dog er å påpeke at en rekke skriftord synes å gå i motsatt retning. Mest kjent er vel Paulus' ord i 1. Kor. 13, 2: «Om jeg har all tro så jeg kan flytte fjell, men ikke har kjærlighet, da er jeg intet». Den samme Paulus, som legger så stor vekt på at det er troen som frelser, kan altså også si at tro uten kjærlighet ikke gagnar noesomhelst. Men kjærlighet er i praksis gode gjerninger overfor andre — medmenneskelighet. Dette blir noe langt mere enn «troen alene».

Spørsmålet er også om hvorvidt *bare* mennesker som har hørt om Jesus Kristus og har sluttet seg til Ham og hans forkynnelse helhjertet, blir frelst: Mitt inntrykk er at i protestantisk forkynnelse i sin alminnelighet går man ut fra at dette er tilfellet. Men dermed setter man jo en grense for Guds barmhjertighet. Hva så med de milliarder av mennesker som lever idag og i de mange årtusener som er gått forut som aldri har lært Kristus å kjenne? Skulle de være for-tapt?

For meg står det slik at det *ikke* er menneskets *personlige* tro som er avgjørende. Men tvertimot troens *innhold*. Kristendom er først og fremst et budskap om at den levende Gud er til og at Han har sendt sin sønn for å gi oss et svar på livets og dødens gåte. Dernest at Sønnen ved sin død på korset har sonet for *alle* menneskers synd, de være seg nulevende eller tidligere tiders mennesker. Og den Gud som har skapt oss for seg, og som har kallet oss til livet i Ham,

kan neppe være så «lunefull» at han velger bare endel mennesker til hvem han gir troen (kunnskapen om troen) og dermed gir bare dem muligheten til å frelse sin sjel, mens Han ikke frelser et langt større flertall av mennesker. Guds barmhjertighet *må* være større enn som så.

For meg står det slik at de gode gjeringer må være minst like avgjørende som den personlige tro på Kristus. Det er da også hva jeg lærte den gang jeg studerte katolsk teologi. Den var utformet slik: «Omnibus facientibus quod in sibi est, Deus non, per merita Jesu Christi, denegat gratiam animam salvandi». På norsk: Til alle dem som er trofaste mot det gode i seg selv (og som er nedlagt i dem av Gud) vil Gud ikke, for Jesu fortjenesters skyld, nekte nåden til å frelse sin sjel.

Man kan si det slik: Jesus og hans ord til oss er frelsens, av Gud villedede ordinære vei. Å ha lært Kristus å kjenne er i sannhet en stor gave fra Gud. Jesus er hva han kalte seg selv: Veien, sannheten og

livet — den sanne vei til det evige liv. Men *alle* mennesker skimter iallfall et lys. Deres tro kan være ufullkommen. Men den innebærer iallfall lengsel og håp. Skulle vi da virkelig tro at deres gode streben, deres famlende vandring etter det lys de dog skimter, ikke skulle føre dem frem?

Svaret på dette spørsmål vil vi neppe finne i de mange skriftsteder. Men, siden vi tror at Gud er kjærlighet, at Gud er den rettferdige og høyst fornuftige, vil svaret gi seg selv. Det er derfor jeg *ikke* kan godta at «Troen *alene**) frelser» -- men derimot at «Troen i seg selv frelser».

*) Dette ordet «alene er forøvrig ikke Paulus' ord. De ble tilføyet av Luther. De finnes ikke lenger i vår tids bibelutgaver.

H. Kielland Bergwitz
Oslo.

For 90 år siden

sto det å lese bl.a. dette i «St. Olaf» under rubrikken Indenlandske Efterretninger:

Byorkester faar vor hovedstad sig nu, idet nemlig magistratens forslag om kommunebidrag til Kristiania theaters orkester blev bifaldt den 4de ds. i mødet af byens formænd og repræsentanter. — Ret snart skal byen ogsaa have den ære at se en af de paa skjønheidskonkurrencen i Spa præmierede skjønheder. Forhaabentlig vil dens anstændige befolkning have smag nok til at holde sig borte og derved vise denne person, hvad man mener om den nye slags udstilling.

Befolkningen hadde «smak nok» for i et par senere numre leser vi:

Den i Spa prisbelønnede skjønheid, der i det herværende Tivoli vilde vise sin henrivende ynde, har ved sin første optræden gjort den lykke hun fortjener: hun blev udpebet. Bravo!

SPØRRESPALTEN

Ved frater Kjell Arild Pollestad o. p.

Spørsmål til spørrespalten kan sendes til frater K. A. Pollestad O.P., Dominicans; 1, avenue Lacordaire, 31078 Toulouse-Cedex; Frankrike, eller til St. Olavs redaksjon.

«KJETTERDÅP.»

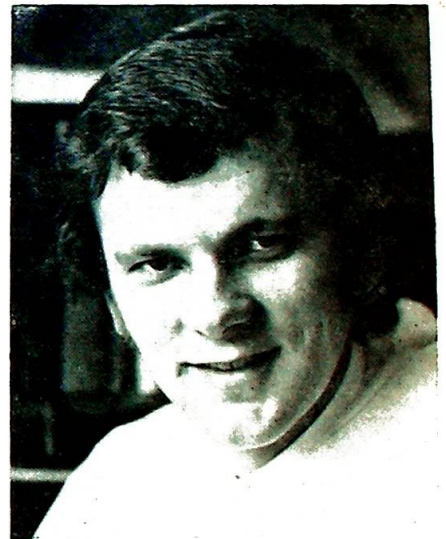
Jeg har en sveitsisk venninne som ble døpt på ny da hun ble opptatt i den katolske kirke. Hun hadde tidligere tilhørt et protestantisk kirkesamfunn. Jeg har aldri hørt at konvertitter som allerede er døpt blir døpt på ny her i Norge når de blir katolikker. Jeg lurer derfor på hva som er grunnen til denne forskjellige praksis innen Kirken.

T. R., Oslo.

I 250-årene var det en heftig strid i Kirken om det problem som Deres brev berører. Striden gjaldt dem som hadde sluttet seg til forskjellige kjetterbevegelser, men som ønsket å bli opptatt i den katolske kirke. I og med

at de allerede var blitt døpt i den sekten de tidligere hadde tilhørt, måtte Kirken ta stilling til hvorvidt man skulle kreve gjendåp eller anerkjenne den såkalte kjetterdåpen som gyldig. I kirkehistorien har denne striden fått navnet «kjetterdåpsstriden». Striden var særlig hard mellom Kartago og Rom.

I den nord-afrikanske kirke var det gammel praksis å gjendøpe kjettere som ble opptatt i Kirken, og biskop Cyprian forsvarte denne praksis i det han hevdet at sakramentene umulig kunne være gyldige utenfor Kirken. Mot ham hevdet pave Stefan I. den gamle romerske praksis, som bestod i at man anerkjente kjetterdåpen såfremt denne var foretatt i den hellige Treenighets navn. Det ble denne oppfatning som seiret i Kirken. Dermed ble det fastslått at dåpens gyldighet ikke er avhengig av hvem som doper, men at det avgjørende er at det benyttes vann og døpes i Faderens, Søn-

nens og den Hellige Ånds navn.

Ut fra dette skjønner De hvorfor man i Norge ikke behøver å gjendøpe konvertitter som allerede er døpt i Den norske kirke. Når det gjelder Deres sveitsiske venninne er det rimelig å anta at hun er blitt døpt i et kirkesamfunn hvor det fra katolsk synspunkt kan herske tvil om dåpens gyldighet. I slike tilfeller er det alminnelig praksis å gjendøpe *sub conditione*, det vil si med følgende dåpsformel: «Hvis du ikke er døpt, doper jeg deg ...».

GUDSTJENESTER I HELGENE		Stille messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i>	lörd.: 19.00 sønd.: 9.30 19.00	—	11.00
Akersveien 1 tlf. 20 72 26 - 20 72 44			
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35	11.00	—
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00 18.30	11.00	—
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	9.00	—	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.00	11.00	—
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	lörd.: 18.30 sønd.: 8.00	11.00	—
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	lörd.: 19.00 sønd.: —	11.00	—
<i>Vår Frue Kirke</i> , Helleveien	10.00		
<i>Florida kapell</i>	19.00		
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelsngt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30	—
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00	—
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	9.00	10.45	—
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	lörd.: 18.00 sønd.: —	11.00	—
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 23 195			
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381	9.00	11.00	—
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.: 18.00 sønd.: —	11.00	—
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550	lörd.: 18.00 sønd.: —	10.00	—
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	9.00	11.15	—
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 41 038	—	—	—
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyeveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45	—
<i>Eikeli kirke</i> , Veståsen 20, tlf. 24 25 69		9.30	—
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	lörd.: 17.00 19.00 sønd.: 8.30 9.30	11.00	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949		11.00	—
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården, tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00	—
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670	6.15	—	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00	—
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eystens sykehjem</i> , Jernbanegt. 29		11.00	—
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00	—
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00	—
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Stor- gt. 94. Sogneprestens tlf. 84 277	lörd.: 18.00 sønd.: —	11.00	—
<i>St. Elisabethsostrene</i> , Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.: 8.00	—	—
BODØ: <i>St. Eystens kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 487	8.15	10.30	—
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447	19.00	11.00	—
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30	—
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken</i> , Håreksgt. 82		18.30	—
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072		11.00	—

Av pressen

BISKOP GRAN I «DAG OG TID»
Redaktør Helge Arild Bolstad i den uavhengige Oslo-avisen «Dag og Tid» har intervjuet Biskop Gran.

St. Olav gjengir teksten i utdrag:
— Den katolske kyrkja vert gjerne framstilt som autoritær. Ein kommentar?

— Det er vel ikkje så rart at ei kyrkje som meiner å ha autoritet, til tider også kan verke autoritær. Den katolske kyrkja oppfatar seg ikkje som noko demokrati i ordet si politiske tyding. Biskopane og konsiliene styrer med det mandatet vi meiner ligg i Kristi grunnlegg- ing av Hans kyrkje.

På den andre sida lever vi i eit gjennomdemokratisert samfunn. Vi tenkjer alle demokratisk, og det byd oss såleis imot å ta person- lege avgjerder over hovudet på folk når dette ikkje er nadsynt. Men dette dilemmaet er ikkje berre vårt. Vi finn det same i mange lei- rar, t.d. i militæret.

— Korleis taklar Du dette pro- blemet?

— Eg vil gjere mitt beste for å

leie kyrkja maksimalt demokra- tisk. Eg tek svært få avgjerder som ikkje er baserte på ei solid gjennomdrøfting av problematik- ken. Kyrkja vert såleis ikkje auto- ritær på den måten at det kjem ordrar til folk som lyn frå klar himmel. Når slike ordrar kjem, veit folk at dette har vore drøfta. Men dei veit også at det er bis- kopen eller soknepresten som må ta den endelege avgjerda.

— Men det er eit faktum at pre- steskapet i større grad enn i den lutherske kyrkja står mellom det vi populært kan kalle «Gud og mennesket»?

— Vi har ei anna oppfatning av prestedømet enn det lutherana- rane har. Når Kristus seier til apostlane at «som faderen sende meg, sender eg dykk», så ligg det ein bodskap i dette. Det er eit opp- drag og ei tillit frå segn til oss som arbeider i kyrkja. Vi ser på preste- vigsla som eit sakrament til å med- dele Guds ord. Difor vert presten hjå oss noko meir enn i den luther- ske kyrkja. Gjennom skriftemålet har vi t.d. styring frå Gud til å til- gje synder på Hans vegner. Men ei slik tilgjeveing føreset naturlegvis anger hjå han eller henne det gjeld, seier Gran, som avviser at paven grip direkte inn i styringa av den katolske kyrkja i Noreg. Slikt har aldri hendt i hans tid.

(Forts. side 14)

Ved St. Olavs Barnehage blir det fra 1. august ledig stilling som avd. leder/styrer ved 3—5 års avdelingen. Barnehagen har to avdelinger fordelt i aldersgruppene 3—5 og 5—7 år.

Skriftlig søknad med attester og vitnemål sendes til:

Styret for St. Olavs Barnehage
Salhusv. 26,
5500 Haugesund

Evt. henvendelser kan skje over telefon 047 / 22 142.

Søknadsfrist 30. mai.

Den nordiske valfart til Lourdes

17.—24. august 1978

8 dagers flyreise med full pensjon

Pris: Kastrup/Lourdes tur-retur, på hotel ..... dkr. 2.200

Særpris for syge og handicappede på det ny center,

«Accueil Ste Bernadette» ..... dkr. 1.500

Læger, sygeplejersker, samarititer medfølger.

Valfartspræst: Pater Niels KLÆR, S.J.

Program og tilmeldelser: VALFARTSKOMITEEN

Barsehøj 25, DK. 2900 HELLERUP.

H. RIEBER-MOHNS SISTE BOK: ALVORETS GLEDE, kr. 30,—.

Andre bøker av Rieber-Mohn på lager:

Brev til «Ben», kr. 17,50.

Forrædere?, kr. 33,—.

Freden gjør oppgjør, kr. 69,—.

Fra politikk til forbrytelse, kr. 20,—.

Livets skole. En Max Tau-bok, sammensatt og inledet av Rieber-Mohn, kr. 65,—.

Reisegleder, kr. 69,—.

Menneske først — kristen så, kr. 50,—.

Igjen på lager: Gerhard Fischer: Klosteret på Hovedøya, kr. 10,—.

Early Fathers from the Philokalia, kr. 94,10.

Writings from the Philokalia, kr. 80,60.

The Art of Prayer, kr. 67,—.

Plater fra Archiv, LP 5, kr. 60,—.

H. Purcell: Ode on St. Cecilia's Day.

Tomas Tallis: Lamentationes Jeremiae, W. Byrd: Missa tres vocum.

Musik für Laute: Vol. I England.

Musik für Laute: Vol. II Italien.

Musik für Laute: Vol. III Spanien.

Musik für Laute: Vol. IV Frankreich.

Musik für Laute: Vol. V H. Deutschland/Niederlande.

Vi har også et stort utvalg i gregoriansk musikk og autentisk folkemusikk.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48

Åpent kl. 9—16, lørdager kl. 9—14

MARIAFORENINGEN, OSLO

Søndag 21. mai: RETRETT på Vor Frue Villa, Ullernchausséen 52, kl. 10.15—16.30.

Leder: sogneprest Vranken.

Kolsåsbanen fra Nationalteatret kl. 9.10 eller 9.40.

Meldes i tilf. 20 27 35 innen onsdag 17. mai.

Alle interesserte damer velkomne.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	} Oslo
Lunden kloster	
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	
St. Olavs kirke	
Bispegården	} Arendal
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	} Bergen
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Tromsø
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	} Trondheim
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Tonsberg
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikals Kirke	
St. Mikals prestegård	} Hønefoss
St. Theresia Hosp.	
St. Franciskus Hosp.	} Lillestrøm
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	} Tromsø
St. Elisabeths Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Trondheim
Bispegården	
St. Olavs Kirke,	} Tonsberg
Bispegården	
St. Olavs Kirke	
St. Olavs Prestegård	} Tonsberg
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:

Oslo 19 12 00 - Service 19 12 20

Av pressen

(forts. fra s. 12)

— Ein annan ting er at kyrkja har ei sentral leiing. Det meiner vi er naudsynt for ei kyrkje som vil ha sin einskap. Men denne sentralleiinga er ikkje sjenerande. Det heile fungerer omlag som ei regjering. Også vi har «departement» som steller med ulike saker, som t.d. liturgiske spørsmål, ekumeniske spørsmål osv. Dit kan vi vende oss om det er noko vi er i tvil om. Og derifrå får vi spørsmål om kva vi meiner om det eine eller hitt.

I tillegg har vi ein paveleg representant for Norden, men han har ingen jurisdiksjon over oss.

— *Har du sjølv møtt paven?*

— Det har eg. Seinast ifjor var eg to gonger i privat audiens hjå paven i Vatikanet. Alle katolske biskopar som har eit bispedømme må avleggje rapport for paven ein gong kvart femte år. Og det er paven som avgjer kven som skal utnemnast til biskop.

— *Korleis ser Du på at ein uttalt katolikk er blant dei kvinnene som sterkast talar for sjølvvald abort i Noreg?*

— Det er ikkje særleg morosamt. Men eg har ikkje inntrykk at denne kvinna er FOR abort. Det ho seier, er at når vi først har legalisert abort, så lyt kvinnene sjølv få bestemme. Ingen katolikk kan

vere FOR abort. Sjølv er eg djupt usamd med vurderinga til denne kvinna. Eg sluttar meg til det abortsynet Kristeleg Folkeparti lanserte på ein pressekonferanse sist veke. Bortsett frå sjølv sagt at den katolske kyrkja er imot alt svangrskapsavbrot.

— *No er vi inne på politikk. Kan katolske biskopar engasjere seg i partipolitisk arbeid?*

— Det finst biskopar som gjer det. Ikkje minst veit vi at dette er tilfelle i mange land med andre styresett enn vårt. Sjølv tykkjer eg det ville være uheldig om leiarane for den katolske kyrkja skulle engasjere seg i partipolitisk arbeid i eit lite og gjennomsiktig samfunn som vårt. Men katolikkar som andre kan naturlegvis vere med i politiske parti. Vi må berre gjere unntak for kommunistpartiet! Det er heilt uråd å vere både truande marxist og truande kristen.

— *Kvifor?*

— Den katolske kyrkja har for mange år sidan erklært at det ikkje let seg gjere å kombinere den dialektiske marxismen og kristendom. No finst det kristne som kallar seg marxistar, men dette er på eit svært selektivt grunnlag. Dei vel ut det som er godt i Marx si lære, og berre det. Men mitt syn er at ein ikkje kan seie at Gud eksisterer for meg personleg, men ikkje politisk. Før eller seinare må slikt føre ein ut i schizofrenien.

— *Då skulle det vere mange sjuke mennske i Italia, der mest 100 prosent av folket er katolikkar og 40 prosent av desse røystar kommunistisk?*

— Det er ein annan slag kommunisme. Dei ser på kommunismen meir som eit økonomisk system, enn som ein politisk filosofi.

— *Kva plass har «djevelutdriving» i den katolske kyrkja?*

— Det finst eit gammalt ritual for slikt, men eg er viss på at det aldri har vore brukt i Norden. Vi likar ikkje slikt, og difor vart eg sjokkert då eg fekk høyre om den demonutdrivinga som fann stad i Bayern, der m.a. to katolske prestar nyss vart dømde for å ha medverka til dødsfall som følgje av denne utdrivinga.

Men når det er sagt, vil eg gjerne føye til at vi ikkje skal sjå bort frå at slikt «besettelse» kan finne stad. Men helst skjer vel det i land der heksekunstar framleis er ein del av dagleglivet, seier biskop John Willem Gran, som understrekar at han har eit godt tilhøve til sine protestantiske kolleger, og reknar både biskop Støylen og biskop Lønning som sine gode vener.

— Rett nok var det ein vanskelig augneblink då det nye Kyrkerådet skulle oppnemnast, og den katolske kyrkja skulle stengjast ute frå rådet, seier biskopen som kvart år får mellom 30 og 40 nye medlemmer i den norske katolske kyrkja.

— Grunnane til at folk konverterer kan vere så mange. Det som ofte er tilfellet, er at dei er gifte med katolikkar og etter kvart ønskjer å skifte tru. Innvandringa har også gjort sitt til at talet på katolikkar i Noreg vert større med åra. Berre 60 prosent av katolikane våre er fødte her i landet.

Nyheter

ØKENDE RASISME I ENGLAND FORKASTELIG, SIER KIRKENE

Dr. Coggan be kirkene fordømme National Front som nazistisk

Den kraftige debatten i Storbritannia om innvandring av fargete, har fort til en oppblomstring av rasisme, og en rekke argumenter i debatten er fort på et klart rasistisk grunnlag, hevder generalforsamlingen i The British Council of Churches, som er et fellesorgan for

kirkene i Storbritannia.

Debatten som oppsto etter at en parlamentskomité la fram sin rapport om innvandring, har i følge kirkelederne ført til at en rekke mennesker av forskjellige

raser føler seg utrygge og blir utsatt for overgrep.

— Bakgrunnen for en rekke av argumentene i debatten er at samfunnet vil bli ødelagt ved en stadig økning av antallet svarte innbyggere, og dette avslører en rasisme som er tilstede hos alle, heter det i en resolusjon fra generalforsamlingen. Det blir imidlertid understreket at de kristne må holde fast på at alle mennesker er skapt i Guds bilde, og at de derfor må ta avstand fra enhver form for rasisme og lete etter konstruktive tiltak for å øke samarbeidet mellom alle medlemmer av samfunnet.

— Vi vil gi uttrykk for solidaritet med, og støtte til, de av våre medborgere som nå opplever en stadig økende fordømmelse og utrygghet som et resultat av

debatten om immigrasjonsspørsmålene. Vi ser med glede på framveksten av enhver organisasjon, stor eller liten, som arbeider for å forene rasene og som bekjemper rasisme, heter det blant annet i uttalelsen.

Generalforsamlingen ba også eksekutivkomitéen om å skjerpe innholdet i et dokument som ber alle kirker i England hindre at det ny-nazistiske partiet National Front får bruke kirkens eiendommer. Dette dokumentet ber også alle kristne ta et klart og uttalt standpunkt mot de aktiviteter som rasistiske organisasjoner står bak.

Erkebiskopen av Canterbury, Dr. Donald Coggan, har uttalt i et fjernsynsintervju at National Front er en bevægelse som turrer opp rasistiske følelser og at partiet minner for mye om nazisme.

Det må derfor klart fordømmes fra et kristent synspunkt, og en kristen forståelse av menneskeverdet, sa erkebiskopen.

LATIN-AMERIKANSK KIRKESTRID

Kirken er den eneste instans som kan kjempe for det som er rett, heter det ofte om situasjonen i mange latin-amerikanske land.

For ti år siden raknet den bastante alliansen mellom den katolske kirken og de konservative diktaturene. Presteskabet gikk gradvis over på de fattiges side. De kjempet for rettferdighet og mot undertrykkelse. Siden er mange av dem utvist eller skutt.

Svenska Dagbladet har en vurdering av kirkens rolle i de latinamerikanske land ti år etter at det sosial-etiske engasjement løsnet. Avisen slår fast at det den siste tiden er satt inn en motoffensiv fra konservativt hold innen kirken. Til høsten skal det arrangeres en biskopkonferanse i Puebla i Mexico. Det foreligger allerede forberedelsesdokumenter som peker i retning av en lavere sosial-etisk profil. Dokumentene har ført til at mange katolske biskoper synes kirken har gått for langt når det gjelder kampen for rettferdighet og kritikk av diktaturene. De som har stått i bresjen for dette engasjementet vil på sin side ikke la seg stoppe så lenge uretten lever videre.

Det heter at mange steder er det ingen kontakt mellom radikale og konservative prester.

Splittelser i kirken langs disse linjer er ikke uventet i en presset situasjon. Det tragiske ville likevel være om den kirkelige strid førte til at kirkens røst på vegne av de stumme skulle stilne av.

(Vårt Land)

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider
Georg og Otto Foerster

Tlf. 21 69 06

Spesialforretningen i
RUSTFRITT STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Wesselsgt. 3 (indre gård) - Oslo 1

Telefon
(02) 33 36 24
33 55 25

Telegr.adr.:
Rustfriknut

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

EDVARDSEN & NORHEIM A/S

Autorisert installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tlf. 11 220 - Fredrikstad

DRAMMEN

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

KAN NOEN HJELPE MEG

med å finne en hybel/leilighet med kjøkken fra 1. august. Alt av interesse, helst sentralt Oslo.

Henv. Cæcilia Ruyter
Store Presterudvn. 35
2300 Hamar
tlf. (065) 21 560 linje 301 (etter kl. 15.00)

OLSOK 1978

Den tradisjonelle valfarten til Stiklestad med forutgående samlingsdager på Sund folkehøyskole, Inderøy, vil i år bli innledet med besøk i Nidarosdomen. Vi samles i Trondheim torsdag morgen, og følger den gamle pilgrims-gang rundt Nidarosdomen før vi feirer fromesse i St. Olav Kirke. Senere vil fr. Egil Mogstad O.P. holde omvisning i Nidarosdomen, og det blir anledning til å delta i programmet for Olavs-dagene i Trondheim, med orgelkonsert og omvisning om glassmaleriene. Foreningslokalene i St. Olav Kirke blir pilgrimmenes faste stasjon i Trondheim, og der serveres enkle måltider.

Om ettermiddagen drar vi til Sund på Inderøy, som er et vakkert sted, vel egnet til ro og samling. Programmet blir ikke for tett. Vi har laudes (morgenbønn), messe midt på dagen og vesper (aftenbønn) hver dag. Fredag kveld blir det Olavsvigilie. Den ene formiddagen blir det meditasjon over eldre og nyere pilgrimstekster, og lørdag besøker vi en middelalderkirke i omegnen.

De to ettermiddagene blir det foredrag og samtale, fredag om Olavs-tradisjonen, lørdag om Nidaros og

PÅMELDING TIL VALFART OG SAMLINGS-DAGER 27.—30. JULI 1978.

NAVN: .....

ADRESSE: .....

Blir med fra Trondheim: ja nei/Kommer direkte til Sund

Kommer til Trondheim .....dag kl. .... /Kommer til Sund .....dag kl. ....

Reisemåte: bil tog

Hvis De kjører bil, vennligst oppgi antall ledige plasser hvis De kan ta med eks-trapassasjerer fra Trondheim til Sund:.....

Ønsker De enkeltrom/dobbeltrom på Sund.

Kan De gå i trapper: ja nei.

Innmelding sendes: HANNE BERENTZEN,, Strindveien 51, 7000 Trondheim.
innen 10 juli.

kontakten med Europa i middelalder-en.

Søndag drar vi til Stiklestad, der vi møter andre pilgrimner som kommer fra Trondheim. Der har vi festmesse i vårt kapell, og senere Olavsvesper i middelalderkirken. Det blir anledning til å se «Spelet om Heilag Olav» før vi drar til Levanger og feirer takke-gudstjeneste.

Vi håper disse dagene kan gi in-spirasjon og hjelp til å trenge dypere inn i den arv vi har fått, og innsikt i hvordan vi skal forvalte denne arven. Vi håper på god deltakelse fra alle kanter av landet, — og også de andre skandinaviske land.

Pensjonsprisen blir kr. 100,— pr. døgn på Sund. Barn opptil 14 år halv pensjonspris. I tillegg kommer reisen og et par måltider i Trondheim.

Påmeldingsfristen er 10. juli. På-meldingen skjer til Hanne Berentzen, Strindveien 51, 7000 Trondheim.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: f. Arne Fjeld (ansv.) og Ella McGeorge

Faste medarbeidere: f. Kjell Arild Pollestad, Per Bang

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 70 pr. år.

Kr. 35 1/2 år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 80.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro: 20 46 480